

Sisäministeriölle

Finanssialan Keskusliiton (FK) lausunto luonnoksesta sisäisen turvallisuuden rahaston kansalliseksi toimeenpano-ohjelmaksi vuosille 2014 - 2020

EU:n ohjelmakaudella 2014-2020 on perustettu sisäisen turvallisuuden rahasto, josta voidaan tukea toimenpiteitä, jotka koskevat ulkorajavalvontaa ja viisumiasioita sekä poliisiyhteistyötä, rikollisuuden ehkäisemistä ja torjuntaa ja kriisien hallintaa.

Finanssialan Keskusliitto (FK) käsittelee lausunnossaan rikollisuuden ehkäisemistä.

Poliisin eräs keskeinen tehtävä on ennalta estää rikoksia. Suomessa poliisin ja muidenkin toimijoiden rikosten ennalta estävä toiminta on liian vähäistä. Vakuutusala tekee tätä työtä omalta osaltaan teemalla ”torjuttu vahinko on parempi kuin korvattu vahinko”. Vahinkovakuutusyhtiöt maksavat pelkästään murto- ja varkausvahingoista korvauksia vuosittain noin 35 miljoonaa euroa. Määrä ei ole muuhun vahinkomenoon verrattuna kovin suuri, mutta rikosvahinko on vahinkoa kärsineelle aina haitta, usein merkittävä. Vakuutusala on vakuutusehdoilla ja suojeleuhjeilla vaikuttanut merkittävästi mm. liikemurtojen määrän vähenemiseen. Niiden määrä on kansainvälisesti vertaillen hyvinkin pieni.

Tehtävää kuitenkin riittää. Vakuutusala on tehnyt yhteistyötä poliisin kanssa pitkään. Tässä yhteistyössä on yritetty selvittää, missä ovat kaikki rikoksella viedyt tavarat. Yksiselitteistä vastausta ei ole saatu. Kotitalouksissa ja yrityksissä on huomattavan paljon enemmän ajoneuvoja, elektroniikkaa ja muuta irtainta omaisuutta kuin esimerkiksi kymmenen vuotta sitten. Varkaus- ja muilla rikoksilla anastetun omaisuuden ”jälkimarkkinoita” ei tunneta, saati, että rikoksella vietyä omaisuutta saataisiin riittävästi takaisin.

FK on ehdottanut poliisille erääksi torjuntakeinoksi yksilöidyn, rikoksella viedyn omaisuuden julkaisemista asianomistajan suostumuksella netissä, poliisin sivuilla. Esimerkiksi kun rekisteröity ajoneuvo ilmoitetaan anastetuksi ja poliisin etsintäkuuluttaa ajoneuvon, tieto julkaistaisiin www.poliisi.fi sivuilla. Samalla tavalla voitaisiin julkaista tietoja muistakin, yksilöidyistä esineistä. Tämä tietenkin edellyttää myös asianomistajilta toimenpiteitä, eli mm. valmistenumerot on ilmoitettava rikosilmoitusta tehtäessä.

Ruotsissa Vakuutusyhtiöiden Keskusliiton omistama Larmtjänst Ab (www.larmtjanst.se) ylläpitää tällaista palvelua. Tiedot yhdistettyinä sosiaalisen median tietoihin ovat johtaneet usein rikoksella viedyn omaisuuden löytymiseen ja takaisinsaamiseen. Suomesta tällainen sovellus puuttuu ja FK ehdottaakin rahaston varoja käytettäväksi sovelluksen määrittelyyn ja kehittämiseen.

Kehityshanke voisi olla myös viranomaisten ja vakuutusalan yhteinen samalla tavalla kuin mm. Rellu-hanke. Sehän koskee rekisterikilpien automaattisia lukulaitteita, joiden hankintaan vakuutusala osoitti 140.000 euroa.

Toinen kehitysehdotus liittyy sekin rikoksella viedyn omaisuuden palauttamiseen.

Kansainvälinen poliisi- ja syyttäjyhteistyö rikoksella viedyn omaisuuden palauttamiseksi maasta toiseen on hidas ja hyvinkin byrokraattinen. Esimerkkinä mainittakoon Liettua, josta löytyi suuri määrä erilaista, lähinnä Tanskasta anastettua omaisuutta. Liettuan viranomaisten vaativat jokaisesta esineestä rikosilmoitus- ja muut tiedot palautusmenettelyssä. Vaatimukset olivat niin kohtuuttomia, että Tanska luopui koko asiasta. Vastaavaa on ilmennyt myös Viron kanssa tehtävässä yhteistyössä.

Viranomaisten ja myös muiden toimijoiden tulisikin panostaa siihen, että rikoksella viedyn omaisuuden maastavientiä vaikeutetaan ja torjutaan. Ihmisten ja tavaroiden vapaan liikkuvuuden vuoksi tämä ei tietenkään ole helppoa. Rajanylityspaikoilla mm. rajavartiolaitokselle saattaa tulla tietoja vihjeitä rikoksella vietyjen tavaroiden maastaviennistä. Tarkastuksessa saatetaan löytää paljonkin erilaisia esineitä, mutta niiden yksilöiminen ja tunnistaminen on vaikeaa. Esimerkiksi perämoottorivarkaus ei ole asianomistajan tiedossa pitkään aikaan ja moottoria saatetaan olla viemässä maasta jo anastuspäivänä.

Asian ratkaisemiksi tavaroiden omistajien tulisi merkitä ja luetteloida omaisuuttaan paljon nykyistä enemmän. Merkinnät voidaan rekisteröidä eri palvelutuottajien sovelluksiin. Näihin sovelluksiin on varmistettava myös viranomaisten pääsy tarkistamaan, mikä taho on tavaroiden oikea omistaja.

Poliisi on käynnistämässä tällaista kehityshanketta SecVeto Oy:n kanssa. Pilottihankkeen jälkeen selvitetään toiminnan laajentamismahdollisuudet. FK esittää selvitettäväksi, tulisiko rahaston varoja kohdentaa myös tällaisen ennalta estävän toiminnan kehittämiseen ja lisäämiseen. Rikoksella vietyjen tavaroiden maastaviennin ja edelleen myynnin vaikeuttaminen on asianomistajien, viranomaisten ja myös vakuutusalan etu.

FINANSSIALAN KESKUSLIITTO

Risto Karhunen